

SUOMEN ASETUSKOKOELMA

1941

N:o 303—305

Sisällys: N:o 303. Laki talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa, siv. 741. —
N:o 304. Laki väestön toimeentuloa vaarantavien rikosten rankaisemisesta, siv. 745. —
N:o 305. Valtioneuvoston päätös väestönsuojelun yleissuunnitelman muuttamisesta, siv. 747.

N:o 303.

L a k i

talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa.

Annettu Helsingissä 6 päivänä toukokuuta 1941.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Valtioneuvostolla on valta väestön toimeentulon tai maan talouselämän turvaamiseksi:

sopivin keinoin säännöstellä tai määrätä säännösteltäväksi kaikenlaisten tuotteiden, tarvikkeiden ja muun irtaimen omaisuuden sekä voiman tuotantoa, kulutusta, kauppaa, kuljetusta, vientiä ja tuontia sekä hintoja, niin myös vuokrasuhteita sekä vuokria, kuljetus-, käyttö-, palvelus- ja muita maksuja;

antaa määräyksiä tuotteiden, tarvikkeiden ja muun irtaimen omaisuuden takavarikoinnista taikka luovuttamisesta valtiolle tahi tuotantoa tai kulutusta varten sekä takavarikoidun tai luovutettavaksi määrätyn omaisuuden huollosta;

antaa määräyksiä irtaimen ja kiinteän omaisuuden, tuotantolaitosten ja kuljetusvälineiden käytöstä tai niiden ottamisesta tarpeellisessa laajuudessa valtion, yhdyskunnan, yhteisön tai yksityisen käyttöön;

antaa määräyksiä yhdyskunnan, yhteisön tai yksityisen velvoittamisesta suorittamaan määrätty tehtävä tai huolehtimaan määrätystä tuotannosta;

antaa määräyksiä työttömyyden torjumiseksi;

antaa määräyksiä epättydyttävien palkka- ja työolojen korjaamiseksi sekä antaa määräyksiä poikkeuksista työaikaa ja muita työoloja koskevista säännöksistä, ei kuitenkaan lapsiin nähden;

kieltää aiottu työnseisaus tai määrätä jo alkanut työnseisaus lopetettavaksi, niin myös antaa ne palkka- ja työoloja koske-

vat määräykset, jotka mainitun kiellon tai työnseisausta koskevan lopettamismääräyksen voimassa ollessa harkitaan tarpeelliseksi, sen jälkeen kuin näitä asioita varten asetettu lautakunta, johon kuuluu valtioneuvoston määräämä puolueeton puheenjohtaja ja yhtä monta työnantajia ja työntekijöitä edustavain keskusjärjestöjen valitsemää jäsentä, on saanut tilaisuuden käsitellä asiaa;

antaa määräyksiä kuljetusten ja liikenteen säännöstelystä;

määrätä, että sellaisia tarvikkeita, joista voidaan olettaa syntyvän puutetta, saadaan tullitta tuoda maahan, sekä kumota sellaisten tarvikkeiden tuontirajoituksia; sekä

velvoittaa kunnat asettamaan erityisiä lautakuntia ja toimihenkilöitä säännöstelymääräysten paikallista toimeenpanoa varten ja antaa määräykset sellaisten lautakuntien ja toimihenkilöiden asettamisesta, tehtävistä ja toiminnasta.

Irtaimella omaisuudella ei tässä pykälässä tarkoiteta rahaa tai muita maksuvälineitä, arvopapereita eikä saamis oikeuksia tai -todisteita.

2 §.

Valtioneuvostolla on valta maan maksukyvyyn turvaamiseksi tai rahanarvon ylläpitämiseksi:

määrätä, että ainoastaan Suomen Pankilla ja sen valtuuttamalla pankkilain alaisella rahalaitoksella on oikeus harjoittaa kaupaa Suomen ja ulkomaan rahalla ja ulkomaisilla maksuvälineillä, velkakirjoilla, vekseleillä ja muilla saamistodisteilla, jotka tuottavat oikeuden maksun saamiseen ulkomaan rahassa, sekä osakkeilla, obligatioilla ja niihin verrattavilla arvopapereilla, joiden liikkeeseen laskijana on ulkomaalainen tai ulkomaalla oleva;

rajoittaa tai kieltää rahan, maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden vienti maasta ja tuonti maahan;

määrätä, että ulkomaan raha, kulta ja muut jalot metallit sekä ulkomaiset maksuvälineet, arvopaperit ja saamiset samoin kuin ulkomaalla olevat markkamääräiset saamiset on tarpeelliseksi katsotuina rajoituksin luovutettava tai siirrettävä Suomen Pankille;

määrätä, että ulkomaan rahaa sekä ulkomaisia maksuvälineitä, arvopapereita ja saamia saadaan Suomen tai ulkomaan rahassa suoritettavaa vastiketta vastaan hankkia ja toiselle luovuttaa ainoastaan siinä laajuudessa ja niillä ehdoilla, kuin valtioneuvoston päätöksellä siihen valtuutettu viranomaisen määrää;

määrätä, että maahan tuotuja tai kotimaassa ulkomaalla asuvan lukuun säilytetäviä arvopapereita ja saamistodisteita samoin kuin niistä saatavaa kauppahintaa saadaan käyttää ainoastaan valtioneuvoston päätöksellä luvan antamiseen valtuutetun viranomaisen suostumuksella ja sen asettamalla ehdoilla ja rajoituksilla;

määrätä, että Suomen rahassa olevien maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamisten käyttö ulkomaisessa maksuliikkeessä sekä siirto ja muu luovutus ulkomaalaiselle, ulkomaalaisen lukuun tai oman maan kansalaisen lukuun ulkomaalla on sallittu ainoastaan luvan myöntämiseen valtioneuvoston päätöksellä valtuutetun viranomaisen määräämin rajoituksin ja ehdoin;

antaa määräyksiä velkojen suorittamisesta ulkomaiselle saamamiehelle, varojen vastaanottamisesta ulkomaalaisen tai ulkomaalla asuvan lukuun kotimaassa avatulle tilille ja tällaisen tilin käyttämisestä sekä yksinomaan tai vaihtoehtoisesti ulkomaan rahassa maksettavien kotimaisten arvopapereiden lunastamisesta ja takaisin ostosta;

rajoittaa tai kieltää luoton myöntämisen ja pantin asettamisen ulkomaalaiselle, ulkomaalla olevalle tai ulkomaalaisen lukuun sekä muun kuin tavaraluoton ottamisen ulkomaalta tai ulkomaan rahassa; sekä

antaa määräyksiä ulkomaan rahan käytöstä ulkomaalle tehtävää matkaa varten sekä siitä, millä tavalla valuutan myynti tällaiseen tarkoitukseen on järjestettävä.

3 §.

Milloin joku on tämän lain 1 §:n 1 momentin 2, 3 tai 4 kohdan taikka 2 §:n 3 kohdan nojalla annetun määräyksen johdosta kärsinyt vahinkoa, toiselle luovuttanut omaisuutta taikka muita etuuksia tai toisen hyväksi suorittanut tehtävän tahi huolehtinut tuotannosta, on hänen siitä saatava kohtuullinen korvaus. Jos kärsityn vahingon tai toisen saaman edun arvo on vähäinen, on valtioneuvostolla kuitenkin valta määrätä, onko korvausta suoritettava.

Valtioneuvosto antaa tarpeelliset määräykset siitä, minkä perusteiden mukaan ja minkälaista menettelyä noudattaen korvaus on määrättävä, ottaen huomioon, että korvausasian ratkaisuun tyytymättömälle varataan tilaisuus hakea siihen muutosta ylemmältä viranomaiselta. Valtioneuvosto vahvistakoon samalla perusteet, joiden mukaan määrätään, kuka on ensisijaisesti korvausvelvollinen ja onko toinenkin korvauksen maksamisesta vastaava.

Jos on katsottava kohtuulliseksi suorittaa valtionvaroista korvausta tämän lain nojalla annetun muun kuin edellä 1 momentissa tarkoitettun määräyksen johdosta, on valtioneuvostolla valta antaa siitä tarpeelliset määräykset. Jollei sellaisia määräyksiä ole annettu, ei näissä tapauksissa ole korvausta valtionvaroista maksettava, mikäli muualla laissa ei valtion korvausvelvollisuudesta ole toisin säädetty.

Mikäli ei tämän pykälän 1 momentista tai valtioneuvoston 2 momentin mukaan antamista määräyksistä taikka 3 momentin säännöksistä muuta johdu, on tämän lain nojalla annettujen määräysten johdosta tehty korvausvaatimus käsiteltävä ja ratkaistava kuten lain mukaan sellainen vaatimus yleensä.

4 §.

Valtioneuvostolla on myös valta antaa määräyksiä menettelystä ja muutoksenhakuoikeudesta tämän lain nojalla annettujen määräysten täytäntöönpanossa sekä tarkastusten toimittamisesta ja yhdyskuntien, yhteisöjen ja yksityisten ilmoittamisvelvollisuudesta, milloin se on tarpeen tässä laissa edellytettyä toimenpidettä tai tämän lain nojalla annettujen määräysten toimeenpanoa ja valvontaa varten, sekä laajentaa laissa säädettyä oikeutta toimittaa koti- ja muita etsintöjä määräysten rikkomisten selville saamiseksi.

5 §.

Voimassa olevien säännösten sitä estämättä voidaan Suomen Pankin toimivaltaa ja tehtäviä, sitten kuin pankkivaltuusmiehet johtokunnan aloitteesta ovat tehneet siitä esityksen, valtioneuvoston päätöksellä laajentaa siinä määrin, kuin se tämän lain täytäntöönpanon ja soveltamisen kannalta on tarpeellista.

6 §.

Sitoumus, sopimus tai muu välipuhe, joka tehdään vastoin tämän lain nojalla annettuja määräyksiä taikka jonka tarkoituksena on näiden määräysten kiertäminen, olkoon mitätön.

7 §.

Kun tämän lain nojalla on julkaistu sellaisia säännöksiä, joiden antamiseen hallitusmuodon mukaan eduskunnan myötävaikutus on tarpeen, on niistä viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka on saatettava ne eduskunnan tietoon heti tahi, jollei eduskunta ole koolla, niin pian kuin se on kokoontunut, ja ne on kumottava, jos eduskunta niin päättää.

8 §.

Tämä laki tulee voimaan 9 päivänä toukokuuta 1941, ja se on voimassa vuo-

den 1942 loppuun, jolloin myös sen nojalla annettut määräykset lakkaavat olemasta voimassa. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä, että lain sekä sen nojalla annettujen määräysten soveltaminen on jo ennen sitä lakkaava.

Helsingissä 6 päivänä toukokuuta 1941.

Tasavallan Presidentti

RISTO RYTI.

Kansanhuoltoministeri *V. A. Arola*